

De Van der Leeuwprijs wordt dit jaar voor de zesde keer uitgereikt door de Van der Leeuwkring, die bestaat uit Rotterdamse ondernemers in de stedelijke ontwikkeling. Vanuit het private opdrachtgeverschap en hun persoonlijke betrokkenheid willen zij bijdragen aan een vitale Rotterdamse publieke ruimte. De Van der Leeuwkring is een initiatief van AIR, het architectuurcentrum van Rotterdam.

Van der Leeuwkring in 2014

Dirk de Boer

One development – directeur LSI project
investment nv (tot 31/12)

Hamith Breedveld

notaris Loyens & Loeff

Gerard van Drielen

college van bestuur Hogeschool Rotterdam
(tot 1/7)

Bernadette Janssen

lid raad van toezicht AIR/BVR

Kees Lansbergen

directeur Shared Service Organisatie Erasmus
Universiteit Rotterdam

Charlie Martens

zelfstandige - directeur nieuwe markten Ballast
Nedam Bouw en Ontwikkeling (tot 1/7)

Jos Melchers

directeur MAB Development Nederland bv

Job Posner

hoofd studio Synchroon bv

Menno Riemersma

directeur integrale bouw Erasmus MC

Henk Rotgans

directeur onderhoud en ontwikkeling
Havensteder

Petra Rutten

directeur maatschappelijke ontwikkeling
Heijmans

Arjan Schakenbos

voorzitter raad van bestuur Vestia

Mariet Schoenmakers

directeur AM Concepts

Bianca Seekles

directeur identiteit en vernieuwing ERA Contour

Rob Steijn

directeur Dura Vermeer Bouw Zuid West bv

Jenny Vermeeren

regiodirecteur Woonstad Rotterdam

Rob Vester

directeur Ontwikkelingsbedrijf Syntrus
Achmea Vastgoed

Bert Wijbenga van Nieuwenhuize

voorzitter raad van bestuur Woonbron

toekenning

VAN DER LEEUWPRIJS 2014

privaat initiatief voor publieke ruimte

Vrijdag 28 november 2014

Stadmakerscongres

Fenixloodsen, Rotterdam

De uitreiking van de Van der Leeuwprijs 2014 vond plaats op het Stadmakerscongres 2014, 28 november in de Fenixloodsen, Rotterdam Katendrecht.
www.stadmakerscongres.nl

over
architectuur
gesproken

De Van der Leeuwprijs 2014 gaat naar Provast, voor de Markthal als gebiedsontwikkeling. De Markthal is een iconisch gebouw dat werkt als kolossale microkosmos, gulzig en genereus als de stad zelf. Uitnodigend tot nieuw ondernemerschap trekt het gebouw de hele stad naar binnen. De wereld die daar ontstaat is in geuren en kleuren al een prijs waard. Maar met de Van der Leeuwprijs willen we ook uitnodigen tot een weidser perspectief. We honoreren juist ook de wijze waarop Provast het stadsmilieu om de Markthal heen met aan aantal slimme fysieke interventies heeft gevormd en voorbereid. Hergebruik van kantoorruimte voor een vernieuwend schoolgebouw in het hart van het Laurenskwartier, het Huf-pand als aanzet voor de herwaardering van de wederopbouwschoonheid langs de Hoogstraat, de slimme koppeling voor energie en parkeren met kantoorgebouw Blaak 31. Hier aan de Hoogstraat heeft de stad zichzelf ontdekt. Rond de Markthal is de stad groot geworden.

Het is een onwaarschijnlijk jaar voor Rotterdam. Binnen enkele maanden tijd openden een drietal publieke stadsgebouwen hun deuren. De sluizen gingen open, de stad kolkte er binnen, gulzig en gretig om het gebouw zich toe te eigenen. Het Centraal Station met z'n genereuze hal, De Rotterdam met z'n belofte van congestie op de Wilhelminapier, en de Markthal als ankerpunt in het Laurenskwartier. Op de rol staan nog het Timmerhuis, en de onwaarschijnlijke verbouwing van het Erasmus MC. Allen gebouwen die de stad in zich opnemen, maar evenzo de stad om zich heen plooiën en kneden.

De Van der Leeuwkring viert het opdrachtgeverschap van dit soort gebouwen als een daad van ondernemerschap en cultuur. Met de Van der Leeuwprijs hebben we de afgelopen jaren het privaat initiatief en ondernemerschap met meerwaarde voor de stad gehonoreerd. Daarbij was de prijs ook een erkenning van de diversiteit van dat ondernemerschap: voor het eerst wordt hij nu toegekend aan een vastgoedontwikkelaar. Juist in de context van het Stadmakerscongres is dat een passend gebaar. Dit is geen feestje van vastgoedpartijen - en juist daarom kan de kracht van goed opdrachtgeverschap des te beter zichtbaar worden.

Bij de Markthal is vanaf het begin de toon gezet: hier gaat het om de stad. Als enige ontwikkelaar meldde Provast zich in de competitie die de gemeente Rotterdam uitschreef samen met een Rotterdamse architect: het bureau MVRDV, dat toen echter nog niet bekend stond om z'n Rotterdamse oeuvre. In de daarop volgende periode van ontwikkelen en ontwerpen heeft Provast een onwaarschijnlijke tango opgevoerd met de gemeente, die daarvoor ook alle lof verdient. Tegen het tij van crisis en tegenslagen in is langdurig volgehouden en gestaag voortgebouwd. Ondernemerschap en publieke waarden vormden een wervelende carrousel waaraan dan weer door de stad dan weer door de markt een slinger werd gegeven.

Om het zwaartepunt van de binnenstad te verschuiven en de as tussen Laurenskwartier en Lijnbaan op te spannen zag Provast de vergeten en versleten Hoogstraat als cruciale schakel. De aankoop en liefdevolle herwaardering van het Huf-gebouw in 2010 was een publieke les in de kwaliteiten van het naoorlogse bouwen. Die les werd opgepakt, daarvan getuigt de opvolgende vernieuwing van de overkant van de Hoogstraat. Nu de Markthal geopend is, is de hoop dat dit effect nogmaals een impuls krijgt door de nieuwe looproutes, het gegroeide aantal passanten en gebruikers.

Ook de scholen die direct naast de Markthal in een voormalig kantoorgebouw hun plek vonden, zijn daar dankzij de inzet van Provast gekomen. Eerder al won dit gebouw de Rotterdamse Architectuurprijs, en terecht is het een icoon van hergebruik. Maar meer nog tekent de aanwezigheid van scholen in het centrum van de stad een nieuwe fase van verstedelijking van de binnenstad. Het Laurenskwartier stapelt letterlijk alle functies die een stedeling nodig heeft opeen. Doe je ogen dicht en naast de klokken en carillons van Laurens- en Steigerkerk krijg je nu ook het geluid van spelende kinderen cadeau.

Gaan we vervolgens de Markthal binnen, dan is de schaal en diversiteit van het aanbod in de hal gerust bijzonder te noemen. Geen stapeling van ketens en shoppingmallformules, maar Rotterdamse ondernemers uit alle hoeken van de stad die zijn uitgedaagd hun onderneming hier met een nieuwe tak uit te breiden. Vanaf de eerste dag is de Markthal omhelsd door alle soorten Rotterdammers, uit de hele stad. Kritiek is er ook, maar ketst af wanneer je durft te kijken wat er écht gebeurt. Daarmee is het gebouw een publiek stadsgebouw, dat zich in dezelfde rij moet weten te plaatsen als Laurenskerk en stadhuis. Dat verplicht ook voor de komende periode: het mag alleen beter worden. Hier verdicht de stad zich op smaak. Opvallend is ook, wat je niet ziet: nergens wordt het omliggend gebied opgezaagd met de fysieke weerslag van de logistieke processen die het metabolisme van een Markthal vormen. De stad heeft de lessen van de Lijnbaan goed getrokken.

Fuck the context - dat was de boodschap van Rem Koolhaas, ooit. Een blik op de Markthal als icoon laat zich makkelijk tot zo'n mantra herleiden. Wat de Van der Leeuwprijs echter wil waarderen, is de kracht van de verbindingen die de Markthal aangaat. Het leert hoe de context zich laat verleiden, hoe de context ontvankelijk wordt. Fix the context. Maak die stad!